

UUS ALGUS: Elu muutudes iseenda tööandjaks

Hobist ametini on üks julge samm

■ Tordimeister Maiki Park, hinnatud leivaküpsetaja Helen R ajas ja käsitöövõlur Eve Avel julgesid välja astuda turvalisest mugavustsoonist ning hakkasid ettevõtjaks, olles õrnema soo hulgas haruldane tõug – äriaga tegeleb vaid viis protsenti tööealistest naistest.

SIRLE SOMMER-KALDA
sirle@pohjarannik.ee

Maiki Park kolis aasta tagasi abikaasa töö pärast Võrust Jõhvi. Siin lõi ta endale ettevõtte OÜ Maiki Tordid, valmistades tellimisel söödavaid kunstiteoseid.

Illuka valla elanik Helen Rajas muutis käsitööleiva küpsetamise hobist ametlikuks tööks, asutades pärast pikka kõhklemist OÜ Heleni Leib.

Eve Avel Mäetaguse vallast pühendub nüüd ingliskeelsete teadusartiklite kirjutamise asemel käsitööle. Tema kireks on autoriehted ja pitsid. Näpu töö müümiseks vormistas ta firma OÜ Kirikee.

Kolm soakat naist kohutisid mentorklubis, mis sai piduliku punkti eelmisel reedel.

Mis ajendas teid oma ettevõtet looma?

Maiki: Ettevõtlusesse lükkas mind minu mugavustsoonist väljatulemine. Kolisin Jõhvi ja lapsed said siin kohe lasteaeda. Kuna ma ei ole selline inimene, kes viitsiks niisama kodus istuda, mõtlesin, mida siin teha võiks. Torte olen hobi korras valmistanud juba 7-8 aastat. Läksin töötukassa kaudu ettevõtluskoolitusele, kirjutasin äriplaani, sain alustava ettevõtte toetuse ja tegin oma ettevõtte.

Kuna ettevõtluskoolituse ajal soovitati endale mentor või mentorklubi otsida, kirjutasin kohe [Ida-Viru ettevõtluskeskuse ettevõtluskonsultandile] Kersti Liivale. Kui mentorklubi alustas, võeti minuga ühendust.

Enne lapsehoolduspühkusele jäämist töötasin IT-firmas, mis tegi kodulehti ja tarkvara USA turule. Õppinud olen hoopis Eesti maaülikoolis aianud.

Helen: Mina vormistasin oma ettevõtte nädal enne mentorklubi algust septembris. See oli mitme asja kokkulangemise tulemus. Mind koondata riigi maa-ametist, kus olin 17 aastat töötanud. Tegin seal kontoritööd kella kaheksast viieni, laupäevad-pühapäevad oli vabad. See oli turvaline töö, aga kuklas oli kogu aeg tunne, et see pole see, mida ma päriselt teha tahan.

Kui olin neljanda lapsega kodus, läksin kokakooli. Käisin seal laste kõrvalt kolm ja pool aastat. Tegelikult tahtsin rohkem õppida pagar-konditriks, aga see eriala on Ida-Virumaal ainult vene keeles. Kui kool sai läbi, kutsuti mind tööle Mimino trahterisse, kus olin praktikal. Kollektiiv mulle väga meeldis, aga tööaeg – pikad päevad, nädalavahetused – ei sobinud. Kuna abikaasa on pikalt kodust ära, ei saa ma laste kõrvalt sellistel aegadel töötada.

Nii et ainus võimalus oligi hakata iseenda peremeheks ja valida endale ise tööaeg?

Helen: Jah. Teen põhiliselt leiba, mida olen hobi korras

küpsetanud kümme aastat, aga mind on kutsutud ka üritusi toitlustama.

Eve: Minus on ettevõtlikust olnud lapsest saati. Käisin vist esimeses või teises klassis, kui purustasin kodus pähkleid ja müüsin neid tuumhaaval klassikaaslastele. Kopikas tükk. Ettevõtjaks ei hakanud kohe ilmselt mugavusest: õppisin kooli loodusklassis, edasi läksin õppima Tartu ülikooli loodusteaduskonda, siis pakuti doktorantuuri. Viimati töötasin ökoloogiainstituudis ja tegin õietolmu analüüse.

Tegelikult tiksus kogu aeg mõte, et tahaks midagi ise teha. Lugesin ajalehest huvitavaid lugusid ettevõtjatest, kes rääkisid, kuidas nad alustasid. Mõtlesin, et peaks ka, aga raske on, kui kõik toimib. Kui tööleping lõppes, oli tunne, et jumal tänatud – nüüd pean selle asja ära tegema! Käsitööga olin ka varem edukalt tegelema. Õpingute ajal müüsin käsitööpoes heegeldatud ja kootud linikuid, et natukene raha teenida.

Kui lõin oma ettevõtte, siis alguses ma ei plaaninud käsitöötooteid müüma hakata, vaid pigem kirjutada raamatuid eri tehnikate kohta, aga sinna poole pole ma veel jõudnud. Ei tea, kas jõuangi. Praegu tegelem peamiselt kudumise ja ehte valmistamisega ning müün neid välismaale.

Turu leidmine on paras pähele. Kuidas see on õnnestunud teil kolmel?

Maiki: Minul ongi praegu kõige suurem probleem, et Ida-Virumaal ei ole suurt tutvusringkonda ja kohaliku kliendini on raske jõuda. Eks ma selle nimel töotan. Selleks sai tulnud ka mentorklubisse, et saada tuttavaid ja näpunäiteid, mis siin kandis inimestele peale läheb.

Kas idavirulaste eelistused erinevad võrulaste omadest?

Maiki: Jah, need on nagu õõ ja päev. Kui Võrus läksid kaubaks pastelsed toonid, siis siin julgemad ja tugevamad. Ja kui Võrus sooviti, et tehke mada-lam ja laiem tort, nii et oleks mugavam lõigata ja saab rohkem tükke, siis siin on suhtumine, et mida suurem ja uhkem, seda ägedam.

Maitse-eelistused ei erine, vähemalt siiani pole midagi kardinaalselt teistsugust küsitud. Kodutortid tellija soovitoorainena eelkõige kohupiima ja toorjuustu. Üritan võimalikult palju eestimaist toorainet kasutada.

Helen: Mina kasutan ka ikka Eesti jahu, mille ostan põhiliselt Kaarli talust. Teenervislikku juuretiseiga leiba, ei kasuta valget jahu, suhkrut ega säilitusaineid. Mul on tekkinud päris palju püsikliente, kes seda hindavad. Äriplaanis oli kirjas, et teen ettevõtte Facebooki lehe ja hakkam reklaamima, aga mul ei ole seda vaja – ma ei jõua praegu rohkem teha.

Käsitöövõlur Eve Avel, hinnatud leivaküpsetaja Helen Rajas ja tordimeister Maiki Park julgesid välja astuda turvalisest mugavustsoonist ning hakkasid ettevõtjaks.

MATTI KÄMÄRÄ

LÖPPES VIIES MENTORKLUBI

Tosin algajat ettevõtjat õppisid kuuelt kogemustega ettevõtjalt, kuidas ärimaailmas edu saavutada.

Mentorklubi on ettevõtjate kohtumispäik, kus algajad ettevõtjad kohtuvad kogunud ettevõtjatega – mentoritega. Üheskoos õpitakse ja arenetakse, jagatakse kogemusi ja praktilisi nõuandeid ning saadakse uusi kontakte, selgitas Ida-Viru ettevõtluskeskuse ettevõtluskonsultant Kersti Liiva (pildil).

Seekordses, arvult viiendas mentorklubis oli algajate ettevõtjate hulgas seitse naist.

"Naised on olnud peaaegu kõikidel aastatel ülekaalus. Ehk sellepärast, et naised soovivad uusi teadmisi, ennast koolitada, vaadata ringi, mida teised teevad, ning saada juurde julgust. Mehed julgevad rohkem riske võtta. Tihti nad ei soovi end koolitada, vaid on n-ö ise targad ja teavad kõike," arutles Liiva.

Naised on ka järjest iseseisvamad, soovivad teha karjääri ja ennast tõestada, lisas mentorklubi korraldaja.

Seekordsele klubile oli Liiva sõnul iseloomulik, et rohkem oli toiduga seotud ettevõtteid ja nad paistsid ka silma. "Nii toidutootjad kui ka toitlustajad pakkusid väga aktiivselt oma tooteid ning vahetasid infot enda tegemiste kohta. Pärast esimesi kohtumisi hakati kohe omavahel koostööd tegema."

Tänavune mentorprogramm toimus koostöös ettevõtluse arendamise sihtasutusega (EAS) ja Euroopa regionaalarengu fondi toel. Järgmine mentorklubi on plaanis 2018. aastal. Programm algab kevadel ja tuleb venekeelne.

Töökoormus on ilma reklaamitagi piiripealne?

Helen: Jah, nüüdki on kaks magamata ööd, et kõiki tellimusi täita.

Eve: Selleks, et ostjaid leida, tuleb teha teistest paremini. Mina turustan oma e-poe kaudu ja Etsy veebikeskkonnas. Seal läheb kaup põhiliselt Ameerikasse, aga olen müünud ka Jaapanisse ja Austraaliasse. Ka minul on tooraine enamasti eestimaist, kuigi Haapsalu salli olen teinud ka Leedu lõngast. Praegu kasutan peamiselt lambavilla, aga plaanis on hakata kuduma rohkem alpavillast. Olen isegi mõelnud, et peaks endale alpapak võtma – või-

malused loomapidamiseks on olemas.

Kui võrrelda palgatööga, siis kas ettevõtja leib on magusam või kibedam?

Eve: Oleneb, mida keegi hindab. Kui jutt on rahast, siis vähemalt praegu pole sissetulek palgatööga võrreldav. Aga ma hindan väga aega, mis mul on tänu ettevõtlusele tekkinud: saan teha seda, mida ise tahan ja millal tahan. Sellevõrra tunnen, et see on ära tasunud.

Maiki: Kui sinu hobi on sinu töö, siis see kaalub rahalise poole tihtipeale üles. Teed seda, mis meeldib, ja panustad nii palju, kui suudad. Samas saad rahulolu oma tegevusest

ega tööta kellegi teise heaks, vaid endale. Saad olla oma aja peremees ning puhkust ja tööd ise planeerida.

Helen: Ütlen ausalt, et kui mul abikaasat kõrval ei oleks, siis ma ei saaks seda tööd endale lubada. Ma ei elaks ainult leivaküpsetamisest ära ega saaks oma lapsi ülal pidada. Aga mul on toetav mees, kes soovitas proovida. Loodan, et ühel hetkel tuleb minulgi palgapäev.

Suur pluss on see, et saan töötada kodus. Näiteks tahab klient leiba kell 9 hommikul. Sel juhul ärkan öösel üles ja vaikselt teen – väikesi lapsi üksi koju magama ei jäta. Kohe saan leivaahju koos kerkekapiga ja hakkam mõtlema selle peale, et teha kindlad leivapäevad. Praegu on see kaootiline, aga tahaks klientidele stabiilsust pakkuda.

Leivaahju ostmiseks sain töötukassast alustava ettevõtja toetust. Kõik räägivad, et seda toetust on nii raske saada, ja ma ei arvanud, et mulle antakse. Sisimas isegi lootsin, et ei anta. Sest mu mees on ettevõtja ja ma ju näen, et see ei ole kerge elu. Maksud, raamatupidamine, asjaajamine – see ei ole minu rida, kuigi olen Mainori majanduskoolis ärijuhtimise lõpetanud. Võiksin küpsetada leiba hommikust õhtuni, aga ma ei taha muud, millele pean nüüd tegelema.

Mis jääb veel ettevõtjaks olemise plusspoolele?

Helen: Kui kliendid kiidavad, siis see annab power'it.

Eve: Kui saan tagasisidet, et minu tehtud asi on nii hea, et seda ostetakse teisele poole maakera, siis on superhea tunne küll. Võrreldes sellega, kui saadan ära oma teadusartikli, mis levib samuti üle maailma, aga heal juhul kaks inimest ütleb: "Jah, ma lugesin su artiklit, täitsa huvitav."

Maiki: Ka mulle meeldib, et saan luua emotsioone ja rõõmustada inimesi nende tähtsatel päevadel.

KA MENTORITEL ON KASUD SEES

Ettevõtja Gert Tartlan:

"Minul tekkisid klubis uued ideed ja mitme ettevõtjaga tahaks uuel aastal alustada Mimino trahteris koostööd, näiteks Alutaguse Juustuga. Samuti on plaanis tellida Maiki torte, et pakkuda peolaua tellijatele täisteenust. Töötame praegu uue menüü kallal ja mõtleme, milliste toitude juurde võiks pakkuda käsitööleiba, mida küpsetaks Helen Rajas."

Ettevõtja Margus Paalo:

"Kõik mentorklubis pakutud koolitused olid ka mentoritele väga huvitavad ja kasulikud. Näiteks üks teema oli motivatsiooni leidmine ja eesmärkide seadmine. Aegajalt tuleb üle mõelda, miks sa seda teed ja kuhu sa tahad jõuda, sest olud võivad ju muutuda. Saime alustavatele ettevõtjatele tutvustada ka toetuste taotlemise võimalusi (Paalo on Leaderi toetusi jagava Kirderanniku koostöökoogu juhatuse esimees – toim.)."